

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, prof.dr. J.A. Bruijn bij de presentatie van het Jaarbericht Eerste Kamer 2024

datum 18 maart 2025

Goedemiddag dames en heren,
Goedemiddag collega's,

Allereerst wil ik zeggen dat ik blij ben dat het Jaarbericht van de Eerste Kamer vernieuwd is. Zowel wat betreft de inhoud, als ook wat betreft de vormgeving is het een aantrekkelijk document geworden.

U zult dat straks allemáál kunnen zien, ik heb het voorrecht gehad om het alvast te mogen inzien.

Ik had ook het voorrecht om in het Jaarbericht een terugblik op de Eerste Kamer in 2024 te schrijven.

Een aantal observaties daaruit wil ik hier met u delen.

Meteen aan het begin van 2024 was de Eerste Kamer volop in het nieuws.

Staatssecretaris Eric van der Burg verdedigde de Spreidingswet.

Er werd veel druk op de senatoren uitgeoefend om vóór – of juist tégen – het wetsvoorstel te stemmen.

Het debat werd live uitgezonden op Politiek24.

Belangstellenden onder wie burgemeesters en provinciebestuurders volgden het debat vanaf een overvolle tribune.

Dat gebeurt ons niet iedere dag.

Een uitzonderlijke en wat onwennige situatie voor de senaat die in de regel in de luwte opereert en die niet alleen fysiek, maar ook in de hoofden van veel mensen op afstand staat.

In 2024 kwam de Eerste Kamer dus wat dichterbij, ook dankzij andere mediagenieke momenten.

Debatten over afschaffing van de salderingsregeling, de Huurwet, de verhoging van het minimumloon en de Algemene Politieke Beschouwingen konden rekenen op grote belangstelling.

Een reguliere commissievergadering over beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld haalde zelfs het Achtuurjournaal, nietwaar Caspar van den Berg?

In juli trad het kabinet-Schoof aan, dat in de senaat acht zetels tekortkwam voor een meerderheid, een feit dat journalisten in hoge mate interesseerde.

Door uitstel in de Tweede Kamer bereikten de begrotingen voor 2025 de senaat pas in de allerlaatste vergaderweek van 2024.

Met het oog op zorgvuldigheid besloot de Kamer de begrotingen na de jaarwisseling te behandelen.

Door alle aandacht laaide de discussie weer op over de rol die de Eerste Kamer zou moeten spelen.

Academici en journalisten stelden dat de senaat te politiek was geworden en vroegen zich af wat nu precies het verhaal van de Eerste Kamer was.

Die discussie is niet nieuw: die bestaat al sinds het begin van de negentiende eeuw en wordt vaak vereenvoudigd tot de vraag: is de Eerste Kamer niet te politiek?

Het antwoord is simpel: de Eerste Kamer ís politiek.

Senatoren komen soms tot verschillende conclusies als ze wetgeving beoordelen.

Doordat ze worden gekozen en namens een politieke partij op de kieslijst staan,

vertegenwoordigen de Kamerleden een ideologische achterban.

De politieke bril is daarmee inbegrepen.

datum 18 maart 2025

blad 2

De Eerste Kamer is een politiek instituut dat zich serieus aan haar taak wijdt. Een voorbeeld daarvan in 2024 was het optreden tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen. Het kabinet-Schoof trof toen een zelfbewuste senaat die via een motie het signaal afgaf zuinig te willen zijn met toepassing van het noodrecht. Zonder duidelijke onderbouwing wilden de senatoren noodrecht niet inzetten voor asielwetgeving.

De praktijk leert dat een heroverweging van een wetsvoorstel door de senaat waardevol blijft, al was het maar omdat de gevolgen niet altijd geheel kunnen worden voorzien. Dan is een nadere beoordeling om te bepalen hoe de regering het bedoeld heeft, geen overbodige luxe.

Dames en heren,

De Eerste Kamer was ook in 2024 een laatste filter, een laatste horde voordat een wet van kracht wordt.

Zorgvuldige besluitvorming vergroot de weerbaarheid van de democratische rechtsstaat.

Dát verhaal in al zijn nuances goed over het voetlicht te brengen, is een goed voornemen van de Eerste Kamer voor 2025.

Dank u.